Çekte Banka Ödeme Şerhi ve İbraz

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	10.06.2026	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/651	2026/371	İİK 167, 168, 170/a, TTK 796, 808, 809, 5941 s. Çek K. 3

ÖZET

Çekin arkasına bankanın yasal yaprak bedelini ödediğine dair yazılan, ibraz tarihini taşıyan ve hamil ile banka yetkilisince imzalanan şerh, çekin süresinde ibraz edildiğini ve karşılıksız kaldığını gösteren tarihli beyandır; çeke dayalı kambiyo takibi yapılabilir.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/cekte-banka-odeme-serhi-ibraz-hgk-2026-371/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/651 E. , 2026/371 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2025/1131 E., 2025/1541 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin 16.01.2025 tarihli ve

2024/6188 Esas, 2025/260 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasındaki kambiyo şikâyetinden dolayı yapılan inceleme sonunda İlk Derece Mahkemesince şikâyetin reddine karar verilmiştir.

Kararın borçlu vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun kabulüyle İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle şikâyetin kabulüne karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı alacaklı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 12. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı alacaklı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. TALEP

Borçlu vekili; alacaklı vekili tarafından müvekkili aleyhine başlatılan kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibe dayanak çekin süresinde ibraz edilmediğini ve karşılıksız olduğuna ilişkin banka tarafından bir şerh düşülmediğini, dolayısıyla takibe dayanak çekin kambiyo vasfının bulunmadığını ileri sürerek ödeme emrinin iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Alacaklı vekili; takip dayanağı çekin ibraz süresi içinde 03.08.2022 tarihinde ... A.Ş. 3. Cadde Bahçeşehir Şubesine ibraz edildiğini ve banka tarafından çekin karşılıksız çıktığının müvekkiline bildirilerek karşılıksız çek sorumluluk bedelinin ödendiğini, sorumluluk bedelinin ödendiğine ilişkin çekin arkasının yazılarak banka ve müvekkili tarafından imzalandığını, dolayısıyla çek karşılıksızdır işlemi gördüğünden kambiyo vasfının bulunduğunu belirterek şikâyetin reddini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 01.12.2022 tarihli ve 2022/448 Esas, 2022/735 Karar sayılı kararı ile; ... A.Ş'ye yazılan müzekkereye verilen 12.10.2022 tarihli cevapta takip konusu çekin ... A.Ş/3.Cadde/Bahçeşehir Şubesine ibraz edilerek karşılıksızdır işlemi yapıldığının bildirildiği, bu durumda çekin kambiyo senedi vasfını haiz olduğu gerekçesiyle şikâyetin reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar
İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde borçlu vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 05.07.2024 tarihli ve 2023/1221 Esas, 2024/2059 Karar sayılı kararı ile; takip dayanağı çekin arkasında bankanın kaşesinin yer aldığı ve bankanın sorumlu olduğu 3.600,00 TL'nin alacaklıya ödendiğine ilişkin alacaklının imzalı beyanının yer aldığı, çekin arka yüzünde usulüne uygun şekilde karşılıksızdır işlemi yapılmadığı, yalnızca bankaca taahhüt edilen bedelin ödendiğine ilişkin açıklama bulunduğu, çekin bankaya ibraz edildiği tarihte borçlu hesabındaki bakiyenin belirtilmediği, çek bedelinin ne sebeple ödenmediği ve çekin hangi miktar için karşılıksız kaldığı hususunun çekin arkasına açıkça yazılmadığı, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 808/1. maddesinde belirtildiği şekilde başvuruda bulunulmadığı, bu nedenle çekin kambiyo vasfında olmadığı, "karşılıksızdır" kaşesinin çekin arkasında bulunmasının zorunlu unsurlardan olduğundan bu hususun bankaya yazılan müzekkereyle tamamlanmasına yasal imkân bulunmadığı, dolayısıyla şikâyetin kabulü ile taleple bağlı kalınarak ödeme emrinin iptaline karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulüyle İlk Derece Mahkemesi kararı

kaldırılarak yeniden esas hakkında hüküm kurulmak suretiyle şikâyetin kabulüyle borçluya gönderilen ödeme emrinin iptaline karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ İNCELEME SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde alacaklı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

2. Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile;

"...İİK'nın 170/a maddesi uyarınca, icra mahkemesi, müddetinde yapılan şikayet ve itiraz dolayısıyla, usulü dairesinde kendisine intikal eden işlerde takibin müstenidi olan kambiyo senedinin bu vasfı haiz olmadığı veya alacaklının kambiyo hukuku mucibince takip hakkına sahip bulunmadığı hususlarını gerek talep üzerine gerek resen nazara alarak bu fasla göre yapılan takibi iptal edebilir.

Takibe konu çekin düzenlenme tarihinde yürürlükte olan 6102 sayılı TTK'nın 808/1. maddesine göre, çekin süresinde muhatap bankaya ibraz edildiğinin, ibraz günü de gösterilmek suretiyle çekin üzerine yazılmış olan tarihli bir beyanla tespiti zorunlu olup, ibraz hususunun belge üzerine yazılan bu şerh ile kanıtlanması gerekmektedir. Süresinde ibraz edilen çekin ödenmediğinin, aynı Kanunun 808/2. maddesi gereğince, muhatap tarafından, ibraz günü de gösterilmek suretiyle "çekin üzerine yazılmış olan tarihli bir beyanla" belirlenmesi halinde hamilin, cirantalar, keşideci ve diğer çek borçlularına karşı başvurma hakkı bulunmaktadır. Aksi takdirde, alacaklı müracaat hakkını kaybeder.

TTK'nın 809/1. maddesine göre de; çekin, ibraz süresi içinde muhatap bankaya ibrazı, protesto veya buna denk işlemle belirlendiği takdirde, yasal şekilde ibraz edildiğinin kabulü gerekir.

Somut olayda, takip dayanağı 30.07.2022 düzenlenme tarihli çek, 03.08.2022 tarihinde muhatap banka ... A.Ş.'nin 3. Cadde Bahçeşehir şubesine ibraz edilmiş, arkasına ibraz yerine geçebilecek "iş bu çek tahhüt bedeli olan 3600 TL ... A.Ş. tarafından tarafıma ödenmiştir" şerhi konularak alacaklı hamil ve muhatap banka tarafından imzalanmış olup, bahsi geçen şerh, bankanın süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için karşılığının bulunmaması halinde ödemekle yükümlü olduğu tutarın ödendiğine dair açıklamayı ve ibraz tarihini de taşıdığından çekin üzerine yazılmış olan tarihli bir beyanla çekin karşılığının olmadığı ve süresinde muhatap bankaya ibraz edildiğinin kabulü gerekir.

O halde, Bölge Adliye Mahkemesince, yukarıda yazılı gerekçe ile şikayetin reddine karar verilmesi gerekirken, şikayetin kabulü yönünde hüküm tesisi isabetsiz olup Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulması gerekmiştir..." gerekçesiyle karar oy çokluğuyla bozulmuştur.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; önceki karar gerekçesi tekrar edilmek suretiyle direnme kararı verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen direnme kararına karşı süresi içinde alacaklı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Alacaklı vekili; takip dayanağı çekin yasal süresi içinde bankaya ibraz edildiğini ve karşılıksızlıkdır işleminin yapıldığını, çekteki şerhin TTK'nın 808. maddesi uyarınca muhatap bankanın çekin karşılıksız olduğunu beyan etmesi anlamına geldiğini ve ibraz tarihini içerdiğini ileri sürerek kararın bozulmasını talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takibe dayanak çekte geçerli bir ibraz şerhinin bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

1. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun (İİK) 167/1, 168/1-3 ve 170/a maddeleri.

2. Türk Ticaret Kanunu'nun 7 96... . maddeleri.

3. 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 3. maddesi.

2. Değerlendirme

1. İcra ve İflas Kanunu'nun 167/1. maddesine göre alacaklının kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takip yapabilmesi için alacağın mutlaka bir kambiyo senedine bağlı olması gerekir. İİK'nın 168/3 ve 170/a-1. maddelerine göre kambiyo senetlerine özgü haciz yolu ile takipte borçlunun ödeme emri tebliğinden itibaren beş gün içinde icra mahkemesine başvurarak takibe dayanak senedin kambiyo senedi niteliğinde olmadığını ileri sürerek takibin iptalini talep edebilir. İİK'nın 170/a-2. maddesine göre süresinde yapılmak kaydıyla borçlu tarafından başka bir şikâyet veya itirazda bulunulması ile bu husus icra mahkemesince kendiliğinden ve öncelikle dikkate alınır. Bu inceleme sonucunda icra mahkemesi takip dayanağı senedin kambiyo senedi niteliğinde olmadığı kanısına varır ise icra takibinin iptaline karar verir. Ancak İİK'nın 170/a-3. maddesine göre her ne suretle olursa olsun imza inkârı itirazı geri alınmış veya borç kısmen veya tamamen kabul edilmiş ise bu madde hükmü uygulanmaz.

2. Bu bağlamda hamilin çekin karşılıksız kalmasına dayalı başvurma hakkını kullanabilmesi için çeki TTK'nın 796. maddesinde öngörülen ibraz süreleri içinde muhataba ödenmek üzere ibraz etmesi ve çekin süresinde ibraz edilmiş olmasına rağmen ödenmediğinin aynı Kanun'un 808. maddesinde belirtilen belgelerden biriyle tespit ettirmesi zorunludur. Başvurma hakkına ilişkin bu

şartlar emredici nitelikte olduğundan hâkim veya icra müdürü tarafından resen dikkate alınır (doktrindeki görüş).

3. Çekte ibraz süreleri TTK'nın 796. maddesinde düzenlenmiş olup çekin kanuni ibraz süresi içinde ödenmek üzere muhatap bankaya ibraz edilmesi gerekir. Hesabın bulunduğu şube dışındaki şubelere ibraz mümkündür (Çek Kanunu md. 3/1). Çekin takas odasına ibrazı da ibraz yerine geçer (TTK md. 798; Çek Kanunu md. 8/3). Süresi içinde çeki muhatap bankaya ibraz etmeyen hamil tüm sorumlulara, hatta düzenleyene karşı da kambiyo hukukuna dayalı başvurma hakkını kaybeder. Böyle bir çek kambiyo senedi vasfını taşımayan (adi havale) belge niteliğini alır. Bu husus Hukuk Genel Kurulunun 17.04.2023 tarihli ve 2024/12-18 Esas, 2024/184 Karar ile 08.04.2015 tarihli ve 2013/12-2013 Esas, 2015/1182 Karar sayılı kararlarında da benimsenmiştir.

4. Hamil, çekin süresinde ibraz edilmiş olmasına rağmen ödenmemiş olduğunu TTK'nın 808. maddesi gereğince resmî bir belge yani noter tarafından düzenlenen bir protesto veya muhatabın çekin ödenmediğini gösteren yazılı bir beyanı veya takas odasının çekin ödenmediğini gösteren yazılı bir beyanı ile tespit ettirebilir. Kural olarak bu tespitin de ibraz süresi içinde yapılması gerekir (TTK md. 809/1). Ödenmek üzere ibrazın TTK'nın 796. maddesinde öngörülen sürelerin son gününde gerçekleştirilmesi hâlinde ödenmeme hâline ilişkin belirleme ibrazı takip eden ilk iş günü içinde de yapılabilir (TTK md. 809/2).

5. Türk Ticaret Kanunu'nun 7 80... . maddeleri uyarınca unsurları bulunan bir çekin süresinde (TTK md. 796) ibraz edilmesi hâlinde karşılığının kısmen veya tamamen bulunmaması durumunda hamilin talebi üzerine karşılıksızdır işlemi yapılır. Çek Kanunu'nun 3/3. maddesinde çekin karşılığının hiç veya kısmen bulunmaması hâlinde muhatap bankanın ibraz eden düzenleyici dışındaki hamile süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için ödemekle yükümlü olduğu tutar belirtilmiştir. Bu husus, hesap sahibi ile muhatap banka arasında çek defterinin teslimi sırasında yapılmış olan dönülemeyecek bir gayri nakdî kredi sözleşmesi hükmündedir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 27.12.2017 tarihli ve 2016/1 Esas, 2017/6 Karar sayılı kararının gerekçesinde de karşılıksız çıkan çeklerde yaprak başına bankaya yüklenen sorumluluğun sözleşmesel değil yasal bir gayri nakdî kredi niteliğinde olduğu, bankanın çekin karşılıksız kalması hâlinde Kanun ile belirlenen diğer şartların da yerine getirilmesi suretiyle hamile, Kanun'da öngörülen tutarı ödemek zorunda olduğu belirtilmiştir.

6. Çek Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasına göre “Karşılıksızdır” işlemi muhatap bankanın hamile kanunen ödemekle yükümlü olduğu miktarın dışında çek bedelinin karşılanamayan kısmıyla sınırlı olarak yapılır. Aynı maddenin 4. fıkrasına göre hamilin talepte bulunması hâlinde karşılıksızdır işlemi; çekin arka yüzüne tahsil için bankaya ibraz edildiği tarih, hesap durumu, bankanın yükümlülüğü çerçevesinde ödediği miktar ve ibraz eden gerçek kişinin adı ve soyadı yazılmak, bu kişinin tüzel kişi adına bedeli tahsil etmesi hâlinde bu husus belirtilmek ve bu kişi ile birlikte banka yetkilisi tarafından imzalanmak suretiyle yapılır. Banka tarafından ödenen miktar düşüldükten sonra karşılıksız kalan tutar açıkça belirtilir. Hamilin imzalamaktan kaçınması hâlinde, karşılıksızdır işlemi yapılmaz.

7. Somut olayda ise, alacaklı vekili tarafından borçlu aleyhine kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip başlatılmıştır. Takibe dayanak çekin incelenmesinde; 30.07.2022 düzenlenme tarihli çekin 03.08.2022 tarihinde muhatap banka ... A.Ş'nin 3. Cadde Bahçeşehir Şubesine ibraz edildiği, çekin arkasına "İş bu çek tahhüt bedeli olan 3600 TL ... A.Ş. tarafından tarafıma ödenmiştir" şerhi konularak alacaklı hamil ve muhatap banka şubesinin yetkilisi tarafından imzalandığı görülmektedir. Bu şerh bankanın süresinde ibraz edilen her çek yaprağı için karşılığının bulunmaması hâlinde ödemekle yükümlü olduğu miktarın ödendiğine ilişkin açıklamayı içermekte olup çekin karşılıksız kaldığı anlamındadır. Dolayısıyla çek üzerine yazılan tarihli beyanla çekin süresinde muhatap bankaya ibraz edildiği ve karşılığının bulunmadığı anlaşılmakta olup bu durumda çeke dayalı olarak kambiyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip yapılabileceğinin kabulü gerekir.

8. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında; takip konusu çekin bankaya ibraz edildiğinde karşılığının bulunup bulunmadığının ve ödememe sebebinin yazılması gerektiği hâlde bu hususların yazılmadığı, çekin arkasında yazılı ibarenin geçerli bir ibraz şerhi niteliğini taşımadığı bu nedenle direnme kararının onanması gerektiği ileri sürülmüş ise de bu görüş Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir.

9. Hâl böyle olunca, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

10. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

VII. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Alacaklı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 5311 sayılı Kanun ile değişik İİK'nın 364/2. maddesinin göndermesiyle uygulanması gereken 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 371. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Dosyanın HMK'nın 373/2. maddesi uyarınca kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

10.06.2026 tarihinde oy çokluğuyla kesin olarak karar verildi.